

Za Desnou jako na dlani

Délka trasy: 10,8 km

Vydáme se přes most Údolní ulicí, kde projdeme kolem **kina**, na němž je umístěna značka, kam sahala voda v době katastrofy na Bílé Desné (1916). Procházíme oblastí původní osady Desná založené roku 1691 hrabětem Desfoursem. Kolem **Karnetova mlýna** a památníku protržení přehrady (**památný balvan**) dojdeme ke **skokanským můstkům** na Malé Straně. Odtud Výletní ulicí vystoupáme k Sokolské chatě a pokračujeme do **Heleštejnu**, kde kdysi byla papírna. Odtud se vydáme do zajímavé části Desné, která je nad hlavní silnicí a nese název **Sedmidomky**. Přeš odbočku v Desné III projdeme tunýlkem na Pustiny. Mineme vlakovou zastávku Pustinská (s největším stoupáním a ozubnicovou tratí), v jejíž blízkosti je i zajímavý pomníček – **Bienertův kříž**. Dále procházíme malebnou částí Desné, jednou jejich z nejstarších, odkud se nabízejí krásné výhledy do údolí. Zpět do centra města se dostaneme Příkrou ulicí.

Desenské kino

Postaveno bylo v roce 1928 a dostalo název Hvězda. Bylo opatřeno orchestřištěm, děj byl doprovázen hudbou. Prošlo několika rekonstrukcemi. Desenské kino se stalo prvním kinem na Tanvaldsku, kde se promítaly širokoúhlé filmy. V této době také dostalo nové jméno - Máj. Později tu byla zřízena čajovna, pořádaly se výstavy, koncerty, přednášky, besedy. Po úpravách v roce 2003 se otevřelo pod svým již třetím jménem – Alfa. V suterénu byla vybudována vinárna, kde se pořádaly i zábavy s hudbou a tancem, v sále probíhaly přednášky, besedy, setkání se zajímavými lidmi, svoje místo tu našel i dětský klub. V předsálí vznikla kavárna. I po těchto úpravách zůstaly ve vestibulu zachovány prvky původního interiéru – dveře, pokladna a barový pult. Po nezbytných úpravách kino opět nabízí řadu možností a aktivit.

Karnethův mlýn

Stojí na pravém břehu říčky Bílá Desná, blízko památného balvanu, hned za Karnethovým mostem. Most už není původní, v roce 1922 byl nahrazen novým. Ani samotný mlýn není původní. Ve štítu má letopočet 1848, ale nejspíš je mnohem starší. Jedná se o mlýn na obilí. Dochovaly se zbytky náhonu k pohonu jeho mlýnského kola. Existuje domněnka, že právě tady byla v roce 1691 založena osada Desfoursdorf (později nazývaná Dessendorf) a podobná stavba zde již stála - byla dřevěná, později nahrazená kamennou. Mlýn je postaven na půdorysu písmene L. Mlýnice navazuje na obytnou budovu. Nad řekou jsou částečně zachované, částečně zadržené arkády na bývalé pavlači. Stavba si zachovala svůj původní vzhled, pouze střecha je přestavěná.

Balvan

Památník připomínající katastrofu z roku 1916, kdy se protrhla hráz přehrady vybudované na Bílé Desné, stojí u Karnetova mostu. Tento třítunový balvan byl přivalen blesnicím živlem do údolí a stal se pomníkem s pamětní deskou, která informuje o děsivé události.

Skokanské můstky v Desné I

Skoky v Desné mají dlouhou tradici. Původně stál skokanský můstek přibližně o velikosti K 20 za dnešní základní školou. Poprvé se skákalo v místě současného areálu kolem roku 1912. Po založení TJ byl založen i oddíl skoku na lyžích a severské kombinace.

Zdejší 4 můstky K-8, K-27, K-38 a K-60 byly vybudovány v 60. letech minulého století. V roce 1981 byla provedena jejich renovace, všechny byly pokryty umělou hmotou. V roce 2014 došlo ke kompletní přestavbě zázemí sportovního areálu. Každoročně se tu konají Mistrovství ČR a Republikový kvalifikační závod žactva ve skocích na lyžích a severské kombinaci. Současný oddíl se nazývá Jizerský klub lyžařů a

zabývá se přípravou dětí od předžáků až po juniory. Pod vedením trenérů Jitky Zemanové a Patrika Chluma vychovává závodníky (dívky i chlapce) pro výše zmíněné disciplíny. Naši závodníci a odchovanci oddílu dosahují výborných výsledků.

Helešejn

Je to část Desné, jejíž název vznikl z německého Höllesteine (pekelné kameny). V minulosti tu stávala jedna ze dvou desenských papíren. Vyráběl se zde papír na výrobu navíjecích trubek pro přádelny a balicí lepenkový papír. Výroba byla zastavena v roce 1962 a objekt byl postupně zlikvidován. Kdysi přes vodopády vedly dva dřevěné mostky. V místě jednoho z nich nalezneme téměř na počátku naučné stezky jeden z četných jizerskohorských pomníčků – Fuchsův kříž.

Sedmidomky

Najdeme je nad hlavní silnicí v Desné III. Stojí vysoko nad ostatními domy tvoří **dominantu této části Desné. Původně to byly** obytné domky postavené roku 1905 Wilhelmem Riedelem pro zaměstnance firmy. Jedná se o dřevěné jednopatrové domky, kde původně v každém bydlelo 5 rodin. Postaveno jich bylo sedm, odtud je také jejich název.

Biernertův kříž

Nedaleko zastávky Pustinská stojí unikátní kříž. Je zhotoven z pražců a připomíná smrt strojevodce Wilibalda Bienerta, k níž došlo 5. srpna 1945. V místě, kde pomníček stojí, vykolejila nezubená lokomotiva a zřítla se z náspu. Topiči se podařilo vyskočit, strojevodce takové štěstí neměl.

Ozubnicová trať - Zubačka

Tato ojedinělá trať je zajímavá nejen unikátním stavebním provedením, ale také svojí bohatou historií. V roce 1992 byl úsek Tanvald - Kořenov prohlášen Ministerstvem kultury ČR za kulturní památku. Dnes je v provozu 12 kilometrů trati z Tanvaldu do Harrachova. Je na ní mnoho zajímavých staveb, mimo jiné pět tunelů, z nichž nejdelší měří 940 metrů. Dodnes je dochovaná 4,43 km dlouhá dvoupásová Abtova ozubnice v ose koleje na sedmikilometrovém úseku Tanvald – Kořenov. Ta překonává výškový rozdíl 235 metrů maximálním stoupáním až 58 promile, které je největším v České republice. Z památkově chráněného kořenovského nádraží (701 m.n.m.) železnice pokračuje táhlým obloukem ve tvaru podkovy přes 26 metrů vysoký most nad řekou Jizerou, kterým přechází z Jizerských hor do Krkonoš. Z Harrachova pak koleje po znovuobnovené trati pokračují přes Novosvětský průsmyk (885 m.n.m.) dalších 15 km do polského lázeňského města a krkonošského střediska Szklarska Poreba a dále pokračuje do nejvýše položené železniční zastávky v Polsku, kterou jsou Jakusyzyce.

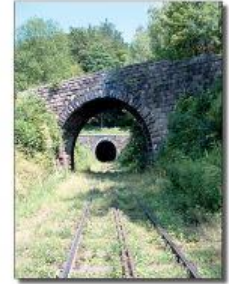
V období od června do září se na „Zubačce“ pořádají oblíbené víkendové nostalgické jízdy historických souprav, které mají i svoje názvy (Zahájení sezony na Zubačce, [Den Zubačky s párou](#), Za pohádkou, Modelářská sobota, Borůvková parní sobota, Bramborové ukončení).

Dráha byla postavena v roce [1902](#). Záměrem bylo propojit stávající tratě Liberec – Tanvald a Železný Brod – Tanvald s plánovanou tratí Jelenia Góra – Kořenov. Po [druhé světové válce](#) byl [přeshraniční provoz](#) v úseku mezi dnešními stanicemi Kořenov a Harrachov zastaven, obnoven byl až [14. února 1959](#), ale pouze na české straně. Od 80. let [20. století](#) je běžný provoz na této dráze zabezpečován [adhezně](#) (tedy bez použití ozubnice). Ozubnicové lokomotivy se tak v současnosti používají pouze při nostalgických jízdách.

ZA DESNOU JAKO NA DLANI

Centrum města – Údolní ulice – Skokanské můstky na Malé Straně – Výletní ulice – Sokolská ulice – Heleštein – Sedmidomky – Desná odbočka – Pustiny – Příkrá ulice – Centrum města.
Délka trasy: 10,8 km

Zajímavá místa po cestě:

Památný balvan

Balvan přivalený vodou je připomínkou katastrofy na Bílé Desné z roku 1916. Původní deska věnovaná dvaadesáti obětem tragédie na něj byla nainstalována v roce 1937, současná je zde od roku 1991.

Skokanské můstky

Dva skokanské můstky byly vybudovány v roce 1978 a leží 554 metrů nad mořem. S jejich výstavbou se začalo už v 60. letech 20. století. V roce 2008 došlo k jejich rekonstrukci. Jsou pokryty finskou umělou hmotou a mají nerezovou nájezdovou stopu. Město se pyšní dlouholetou úspěšnou skokanskou tradicí.

Sedmidomky

Soustavu sedmi dřevěných domků dal pro své dělníky postavit v roce 1905 majitel sklářských hutí Josef Riedel mladší. V každém bydlelo pět rodin. Původní němečtí obyvatelé v nich žili až do roku 1966.

Pustiny

Pustiny jsou jednou z nejstarších částí dnešní Desné. Osídlili je skláři z nedalekých Rejdic a kolem roku 1680 sem utekli pronásledovaní evangeličtí skláři z Moravy. Tvoří je osm částí s velmi zajímavými názvy: Hutní Hora, Sokolí Hora, Nová Víška, Morava, Světlá, Telecí Díra, Kozí Rynek a Sladká Díra.

